

RECHT OM TE WETEN OF RECHT OM TE VERGETEN?

Symposium Project Wiki Wetenschappers

Wiki Wetenschappers en Algemene Verordening
Gegevensbescherming

26 september 2019

Marianne Loef

WAARDEN AVG VERSUS WIKI WETENSCHAPPERS

AVG

- Mensenrecht EVRM en Grondwet art 10: bescherming persoonlijke levenssfeer o.a. persoonsgegevens
- Voorkomen discriminatie
- Zekerheid voor burgers en bedrijven
- Toegankelijk maken hele Europese markt voor bedrijven
- Eén lijn trekken tegenover informatiereuzen

WIKI WETENSCHAPPERS

- Historie
 - Identiteit universiteiten
 - Promotie Nederlandse wetenschap
 - Alle gegevens centraal op één plek
 - Wereldwijd eenvoudig vindbaar
-

WAT IS EEN PERSOONSgegeVEN?

Definitie AVG:

Alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon, zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of één of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon.

WAT IS EEN VERWERKING?

Definitie AVG:

Verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken, doorzenden, verspreiden, ter beschikking stellen, aligneren, combineren, afschermen, wissen, vernietigen.....al dan niet geautomatiseerd.

MOGELIJKE SCHADE

DOOR NIET BESCHERMEN PERSOONSgegevens

- Exploitatie, identiteitsfraude, criminelen
 - Discriminatie, uitsluiting, framing
 - Manipulatie (nepnieuws)
 - Beperking keuzevrijheid
 - Verlies morele autonomie (China)
 - Stigmatisering, imagoschade
 - Respectloze behandeling
-

‘WE WETEN WIE JE BENT, WE
WETEN WAAR JE BENT GEWEEST,
WE WETEN MIN OF MEER WAAR JE
AAN DENKT’.

WAAROM DE AVG?

- Europese richtlijn 1995 → Wet bescherming persoonsgegevens 2001 → niet optimaal bekend en gehandhaafd; boetes te laag
(Sinds 2006 Wet meldplicht datalekken en hogere boetes mogelijk)
 - Snelle technologische ontwikkelingen: steeds meer verwerking van persoonsgegevens, steeds vaker digitaal, door overheid en wereldwijde grote bedrijven persoonsgegevens = handel!!
 - Gelijke regelgeving in hele EU noodzakelijk voor rechtsgelijkheid burgers
 - Vrije concurrentie en vertrouwen bij bedrijven door gelijkheid in hele EU
-

WAT BLIJFT HETZELFDE TOV WBP?

- Persoonsgegevens mogen alleen worden verwerkt als daar een grond voor is.
 - Verwerkingsgronden: toestemming van betrokkene, overeenkomst, wettelijke verplichting, taak van algemeen belang etc. (art. 6 AVG)
 - **Doelbinding** en **dataminimalisatie**: niet meer en niet langer bewaren dan nodig (AVG art. 5) bijv. **BSN mag alleen op basis van een wet** (UAVG art. 46)
 - Reikwijdte: **geautomatiseerde** gegevens én **niet geautomatiseerd** in een **bestand** of **bestemd voor een bestand**
 - Verplicht inlichten van betrokkene en zijn noodzakelijke toestemming
 - Recht op informatie en recht op inzage van betrokkene
-

WAT BLIJFT HETZELFDE TOV WBP?

- Verantwoordelijkheid van de 'verwerkingsverantwoordelijke'
- Uitzonderingen voor defensie, inlichtingen- en veiligheidsdiensten, politie, justitie, journalistiek en kunst, persoonlijke/huishoudelijke doelen
- **Verbod op verwerking bijzondere persoonsgegevens:**
godsdienst, politieke overtuiging, gezondheid, ras, lidmaatschap vakbond, seksualiteit, **genetische en biometrische** gegevens (**die zijn wel nieuw**).
- Geheimhoudingsplicht
- Passende maatregelen beveiliging
- Regels voor verwerking door verwerkers=anderen dan verantwoordelijke

WAT IS NIEUW IN DE AVG?

- **Grotere reikwijdte**: toepasbaar op iedereen ook buiten EU, die gegevens verwerkt van Europese burgers of hen monitort (tracking cookies)
 - Accountability en auditability: Meer eigen verantwoordelijkheid organisaties: **FG** benoemen, documentatieplicht, **register verwerkingen**, **datalek melden**, **PIA**
 - Meldplicht verwerkingen aan toezichthouder CBG (AP) **vervalt**
 - Verplichte inhoud aan **verwerkersovereenkomsten**, **privacy by design**
-

WAT IS NIEUW IN DE AVG?

- **Meer rechten** betrokkenen: wat blijft zijn recht op informatie door verantwoordelijke van de verwerkingen en op inzage door betrokkene.
 - **Nieuw: recht op vergetelheid (wissen van gegevens!)**, recht op gegevens-overdraagbaarheid en recht op beperking van de verwerking
 - **Profilering** en **direct marketing verboden** als betrokkene geen toestemming heeft gegeven, moet dan direct verwijderd. **(cookies)**
 - **Hogere boetes** Autoriteit: max 20M of 4% wereldwijde jaaromzet (Franse toezichthouder begin 2019: boete van 50 milj aan Google)
-

BOETE DOOR AP IS VARIABEL

Niet altijd wordt de maximum boete
uitgedeeld...

AUTORITEIT
PERSOONSGEGEVENS

Nationale Politie moet politiegegevens beter beschermen

Nieuwsbericht / 20 september 2018

Categorie: [Politie](#)

De Nationale Politie moet beter controleren wie bepaalde gegevens gebruikt of inziet. Onbevoegden mogen niet aan de haal kunnen met bepaalde informatie. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft de Nationale Politie een last onder dwangsom opgelegd om de controle op dit punt binnen zes maanden in te voeren. De Nationale Politie heeft de beveiliging op dit punt niet binnen de termijn aangescherpt. Daarom heeft de AP een dwangsom van 40.000 euro ingevorderd.

VERWERKINGSGRONDEN VOOR HISTORIE EN WETENSCHAP

- **AVG art. 17.3:** Uitzondering op recht van betrokkene op wissen van gegevens voor archivering, historie, wetenschap (mits....)
 - **Overweging 160** voorafgaand aan AVG: '*...AVG geldt niet voor gegevens van overleden personen.*
 - **UAVG art. 24: Voor historie of wetenschap mag je bijzondere persoonsgegevens verwerken,** wel zo mogelijk (ondubbelzinnige) toestemming vragen; de persoonlijke levenssfeer niet onnodig schaden
 - **UAVG art. 44: Voor wetenschappelijke instellingen** gelden uitzonderingen op rechten van betrokkenen, dat zijn: recht op inzage, rectificatie, beperking van de verwerking
 - Hoogleraren zijn **publieke personen:** hun oratie, ambtsaanvaarding is openbaar
-

CURIA (GOOGLE) ARREST 2013

- Het opnieuw publiceren van (een link naar) eerder online gezette informatie over een persoon is een aparte verwerking. Degene die (opnieuw) publiceert is verantwoordelijk en aansprakelijk
 - Door de link die op Google verschijnt wordt de gevoelige informatie veel breder verspreid. Recht op vergeten: de klager krijgt gelijk. Google moet de link uit de index verwijderen
 - De oorspronkelijke publicatie, in een lokale krant, hoeft niet verwijderd, heeft een journalistiek doel
 - Vrijheid van meningsuiting wordt afgewogen tegen privacy
-

VERSCHIL OPENBARE EN 'GEWONE' PERSONEN

- *Publicatie van persoonsgegevens op internet, CBP richtsnoer 2007*
 - Hergebruik persoonsgegevens: recht daarop is beperkt, ook als iemand zelf openbaar heeft gemaakt (kan inmiddels onjuist zijn)
 - Kranten moeten/mogen over publieke personen publiceren: journalistieke grond, vrijheid van meningsuiting, bijvoorbeeld de MP of directeur Shell, dirigent Concertgebouworkest
 - Andere bronnen zoals blogs die persoonlijke informatie b.v. over de familie en foto's van publieke personen toevoegen zonder toestemming mogen dat meestal niet
-

VRAAG 1

MOGEN UNIVERSITEITEN DE PERSOONSgegevens
VAN WETENSCHAPPERS
ONLINE PLAATSEN?

RISICO ANALYSE OP GROND VAN AVG

- Gegevensbeschermingseffectbeoordeling, PIA of Privacy Impact Analysis (AVG art. 35) bij risicovolle verwerkingen
 - Beschrijving van de casus: wat gebeurt er? Waarom? Welke belangen spelen er?
 - Risicobeoordeling:
 - Is de verwerking nodig?
 - Is dit de beste manier om het doel te bereiken?
 - Wat zijn mogelijke privacyrisico's?Risicosessie houden met alle partijen vertegenwoordigd
 - Hoe privacy-risico's te voorkomen of beperken?
-

ROLLEN CATALOGUS PROFESSORUM

- **Verwerkingsverantwoordelijk:** College van Bestuur Universiteit. CP opgenomen in register met risicoprofiel 'triviaal'
 - **Verwerker:** universiteit zelf, geen verwerkersrelatie
 - **Betrokkenen:** Hoogleraren zijn **publieke personen:** hun oratie, ambtsaanvaarding is openbaar. Kunnen zelf informatie aanleveren (foto)
 - **Gebruikers: iedereen** voor het openbare deel, beperkt voor degenen die zich registreren.
-

UITKOMST: UNIVERSITEITEN MOGEN EIGEN CATALOGI PROFESSORUM AANLEGGEN

- **Ervaringen Utrecht** : sinds 2011 slechts 2 of 3 klachten, die naar tevredenheid zijn afgehandeld
 - **Mogelijke profilering is risico**: bijv geboortedatum = ingang medische systemen
 - **Bijzondere persoonsgegevens**: Hoewel je voor historie/wetenschap deze gegevens mag verwerken, toch voorzichtig mee omgaan. Zo mogelijk (ondubbelzinnige) toestemming vragen; dat kan voor bijv foto of geboortedatum. Wetenschappers kunnen zelf al dan niet foto of andere gegevens uploaden
 - **Leerpunt: vooraf toestemming** voor alle verwerkingen vragen schept problemen, zie ervaringen Maastricht. Wel bij in dienst treden meedelen.
 - Zorg voor een goede **klachtenafhandeling**, zet de privacyverklaring op de site.
-

VRAAG 2

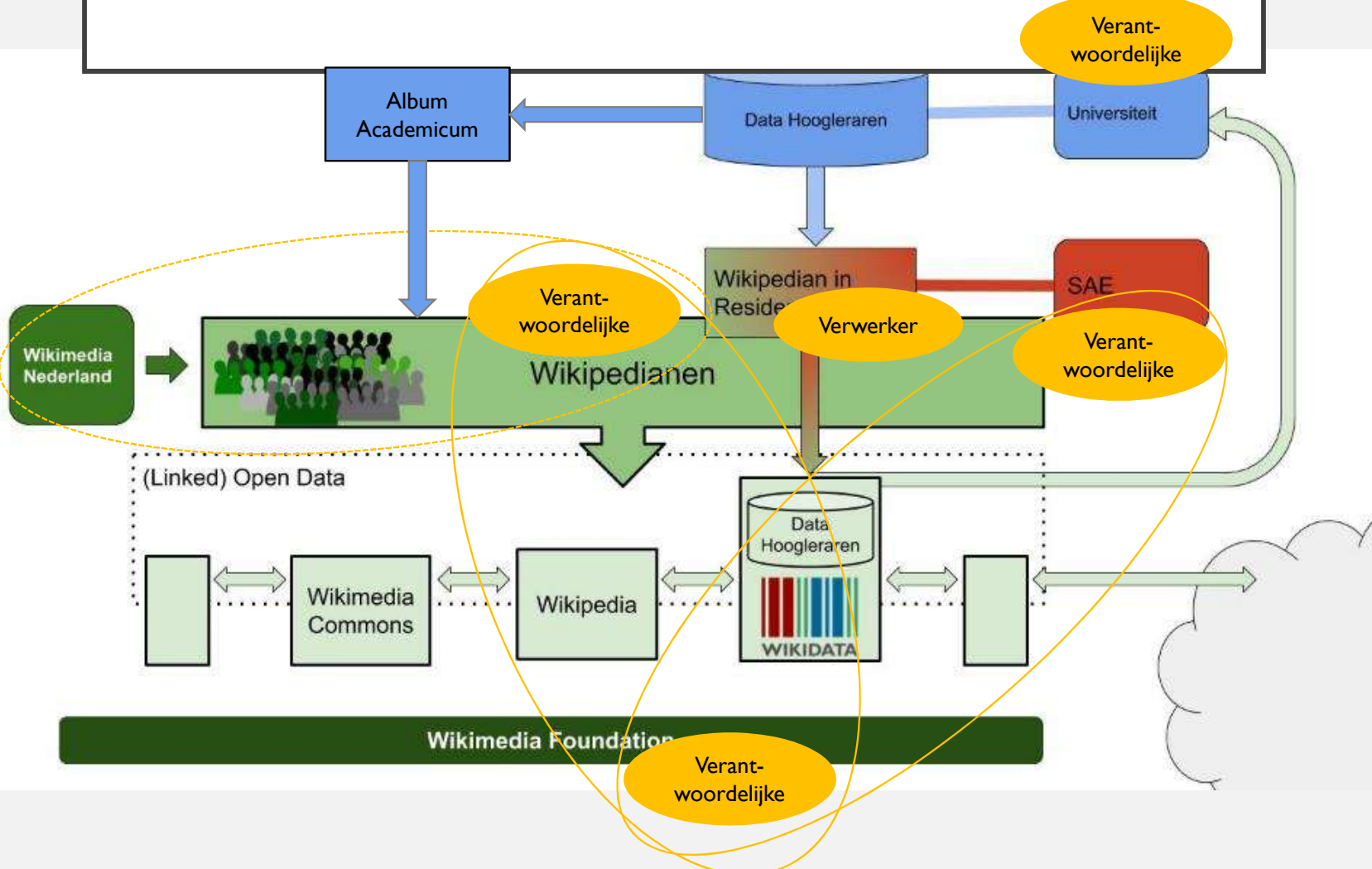
MAG SAE SAMEN MET WIKIDATA DE
PERSOONSgegevens
VAN WETENSCHAPPERS
(OPNIEUW) PLAATSEN?

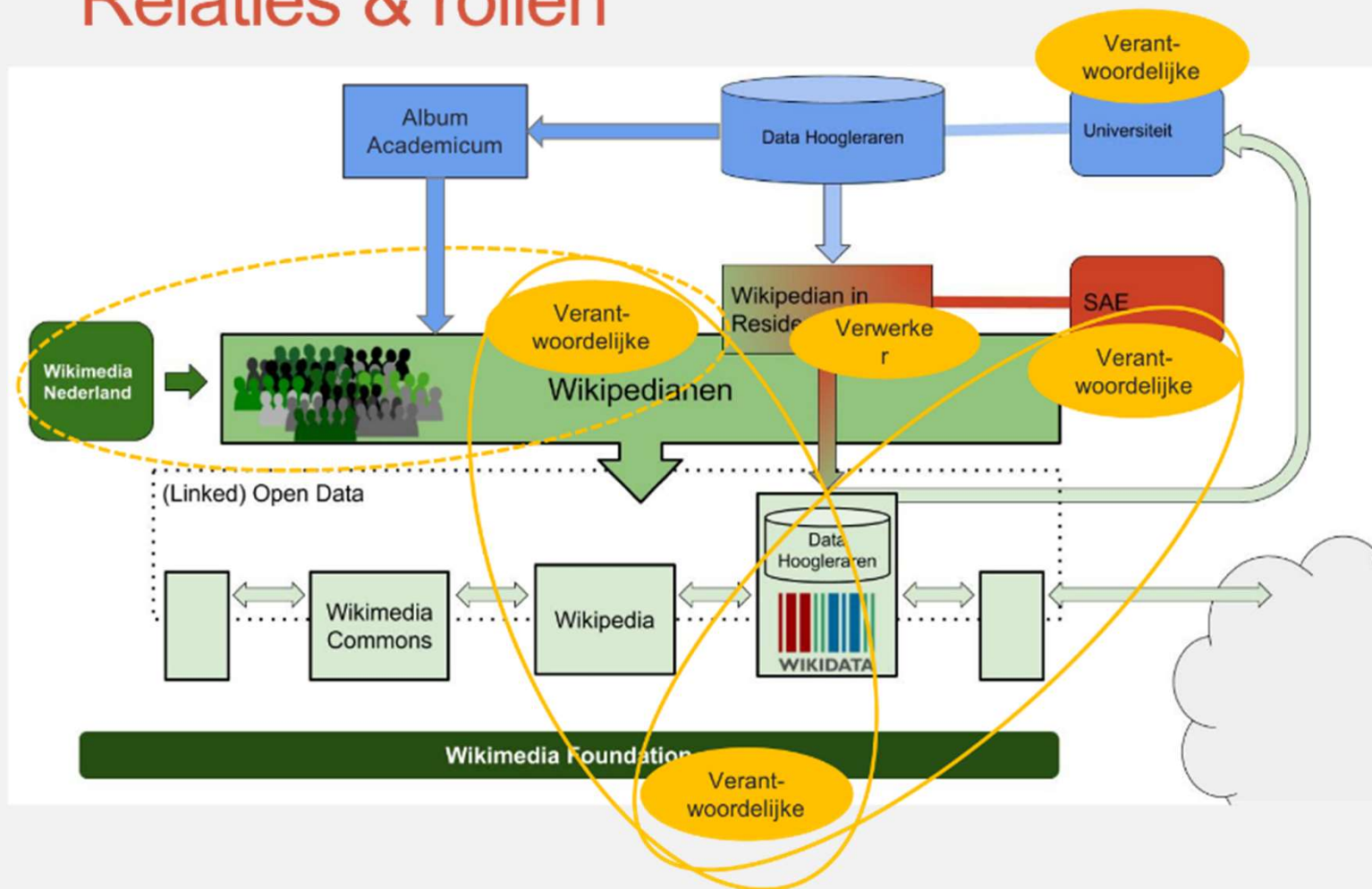
WIE IS DE VERWERKER?

- Wikimedia is rechtspersoon, de Wiki gemeenschap niet. Rechterlijke uitspraak 2013: Wikimedia Nederland niet verantwoordelijk voor inhoud.
 - SAE is rechtspersoon (stichting) en tijdens project verwerkersverantwoordelijk. Universiteiten leveren alleen data aan.
 - Verhouding SAE-Wiki gemeenschap: verwerkersrelatie tijdens het project
 - Na het project wordt de Wiki gemeenschap in Nederland verwerkingsverantwoordelijk, houden de data bij.
 - Ervaringen met klachten bij Wikidata in Nederland of buitenland: Wiki Foundation USA aanvaardt geen verantwoordelijkheid
-

RELATIES & ROLLEN

Relaties & rollen

HAMVRAAG

KUNNEN DE GEGEVENS VAN WIKI WETENSCHAPPERS
WORDEN MISBRUIKT?

Risico's en passende maatregelen

UITKOMSTEN RISICO-ANALYSE VAN 17 SEPTEMBER

- Profilering door partijen met 'kwade bedoelingen' is sneller en beter mogelijk nadat de verzamelde gegevens op Wikidata zijn geplaatst.
 - Wikidata koppelt al aanwezige data over de betrokken wetenschappers. Wikidata publiceert overigens alleen gegevens die al eerder zijn gepubliceerd. Daaronder zijn bijzondere persoonsgegevens (politieke en religieuze gezindheid, etc.). Dit maakt het risico extra groot.
 - Wikidata kent een eigen gedragslijn om de privacy te beschermen, legt b.v. geen relatie met familieleden.
 - De wiki gemeenschap kent een systeem van interne controle: altijd controleert iemand anders de verwerkte gegevens op juistheid etc. Ook als een buitenstaander iets wijzigt, wordt het gecontroleerd.
 - De Wiki Foundation in de USA aanvaardt geen enkele juridische verantwoordelijkheid voor de inhoud. NB: datalek niet mogelijk, alles staat al op de site, geen geheime onderdelen.
-

VOORGESTELDE MAATREGELEN RISICO- ANALYSE VAN 17 SEPTEMBER

- Uitgangspunt: Wiki relatie met GDPR/AVG wereldwijd kan niet door SAE opgelost.
 - Het is praktisch niet mogelijk dat SAE iets regelt met de Wiki Foundation in de USA; die wijzen elke verantwoordelijkheid voor de inhoud af.
 - Universiteiten en SAE moeten onderling iets regelen, geen verwerkersovereenkomst maar een overeenkomst van gegevensuitwisseling
 - De Wikimedians in residence gaan kijken of ze gekoppelde bijzondere, mogelijk schadelijke persoonsgegevens kunnen reduceren of verwijderen.
 - De universiteiten kunnen de nog levende hoogleraren tevoren op de hoogte stellen van het project Wiki wetenschappers (niet toestemming vragen)
 - Zoveel mogelijk dataminimalisatie: geen geboortedata maar -jaren (ivm promotierecht); geslacht is wel functioneel; geen foto (?);
-

LOEFADVIES

INFORMATIEBEHEER & PRIVACYWETGEVING